IT-TRATTAT TA' NIZZA U L-KONVENZJONI DWAR IL-FUTUR TAL-EWROPA

It-Trattat ta' Nizza ħejja lill-Unjoni Ewropea b'mod parzjali biss għat-tkabbir importanti tal-1 ta' Mejju 2004 u l-1 ta' Jannar 2007 lejn il-Lvant u n-Nofsinhar. Għaldaqstant, fid-dawl tal-kwistjonijiet imqajma fid-dikjarazzjoni ta' Laeken, il-Konvenzjoni dwar il-Futur tal-Ewropa għamlet sforz biex titfassal bażi ġuridika ġdida għall-Unjoni fl-għamla ta' Trattat li jistabbilixxi Kostituzzjoni għall-Ewropa. Wara l-eżitu negattiv ta' referendum f'żewġ Stati Membri, dan it-Trattat ma ġiex ratifikat.

IT-TRATTAT TA' NIZZA

It-Trattat ġie ffirmat fis-26 ta' Frar 2001 u daħal fis-seħħ fl-1 ta' Frar 2003.

A. L-objettivi

Skont il-konklużjonijiet tal-Kunsill Ewropew ta' Helsinki tal-1999, sa tmiem l-2002 l-UE kellha tkun tista' tilqa' bħala Stati Membri ġodda lil dawk il-pajjiżi applikanti li kienu lesti għall-adeżjoni. Peress li żewġ pajjiżi applikanti biss kellhom popolazzjoni akbar mill-medja tal-Istati Membri dak iż-żmien, il-piż politiku ta' pajjiżi b'popolazzjoni iżgħar kien se jiżdied b'mod konsiderevoli. Għalhekk, it-Trattat ta' Nizza kellu l-għan li jagħmel lill-istituzzjonijiet tal-UE aktar effiċjenti u leġittimi, u jħejji lill-UE għat-tkabbir li kien imiss.

B. L-isfond

Il-Konferenzi Intergovernattivi (IGCs) ta' Maastricht u Amsterdam kienu indirizzaw għadd ta' kwistjonijiet istituzzjonali li, iżda, ma ġewx solvuti b'mod sodisfaċenti (l-hekk imsejħa "kwistjonijiet pendenti ta' Amsterdam"). Dawn kienu jinkludu d-daqs u l-kompożizzjoni tal-Kummissjoni, il-piż tal-voti fil-Kunsill u l-estensjoni tal-votazzjoni b'maġġoranza kwalifikata. Abbażi ta' rapport min-naħa tal-Presidenza Finlandiża, lejn tmiem l-1999 il-Kunsill Ewropew ta' Helsinki ddeċieda li kellha tissejjaħ IGC li tindirizza l-kwistjonijiet pendenti u l-bidliet l-oħrajn kollha meħtieġa bi tħejjija għat-tkabbir.

C. Il-kontenut

L-IGC bdiet fl-14 ta' Frar 2000 u temmet xogħolha f'Nizza fl-10 ta' Diċembru 2000. Intlaħaq qbil dwar il-kwistjonijiet istituzzjonali ta' hawn fuq u dwar sensiela ta' punti oħrajn, fosthom distribuzzjoni ġdida tas-siġġijiet fil-Parlament Ewropew, arranġamenti aktar flessibbli għal kooperazzjoni msaħħa, il-monitoraġġ tad-drittijiet fundamentali u tal-valuri fl-UE u t-tisħiħ tas-sistema ġudizzjarja tal-Unjoni.

1. L-ippeżar tal-voti fil-Kunsill

Hija u tikkunsidra s-sistema tal-votazzjoni fil-Kunsill, il-kompożizzjoni tal-Kummissjoni u, sa ċertu punt, id-distribuzzjoni tas-siġġijiet fil-Parlament Ewropew, l-IGC rrealizzat li l-aktar ħaġa importanti kienet li jinbidel il-piż relattiv tal-Istati Membri, suġġett li l-ebda IGC oħra ma kienet indirizzat sa mit-Trattat ta' Ruma.

Ġew ikkunsidrati żewġ metodi għad-definizzjoni ta' maġġoranza kwalifikata: sistema ġdida ta' ppeżar (modifikata minn dik preżenti) jew l-applikazzjoni ta' maġġoranza doppja (ta' voti u tal-popolazzjoni), li kienet is-soluzzjoni proposta mill-Kummissjoni u appoġġjata mill-Parlament. L-IGC għażlet l-ewwel metodu. Għalkemm l-għadd ta' voti żdied għall-Istati Membri kollha, is-sehem tal-aktar Stati Membri popolużi naqas: waqt li qabel kien ta' 55% tal-voti, dan naqas għal 45% meta ssieħbu l-għaxar membri l-ġodda u għal 44.5% fl-1 ta' Jannar 2007. Din kienet ir-raġuni li għaliha ġiet introdotta "xibka ta' sikurezza" demografika: Stat Membru jista' jitlob verifika li l-maġġoranza kwalifikata tirrappreżenta tal-anqas 62% tal-popolazzjoni totali tal-Unjoni. Jekk le, id-deċiżjoni ma tiġix adottata.

2. Il-Kummissjoni

a. Kompożizzjoni

Mill-2005 'l hawn, il-Kummissjoni għandha Kummissarju wieħed minn kull Stat Membru. Il-Kunsill għandu s-setgħa jiddeċiedi, unanimament, dwar l-għadd ta' Kummissarji u dwar l-arranġamenti għal sistema ta' rotazzjoni, dment li kull Kummissjoni tirrifletti l-firxa demografika u ġeografika tal-Istati Membri.

b. Organizzazzjoni interna

It-Trattat ta' Nizza ta lill-President tal-Kummissjoni s-setgħa li jalloka r-responsabbiltajiet fost il-Kummissarji u li jbiddel din l-allokazzjoni tul il-mandat. Huwa jagħżel il-Viċi Presidenti u jiddeċiedi kemm se jkun hemm minnhom.

3. Il-Parlament Ewropew

a. Kompożizzjoni

It-Trattat ta' Amsterdam kien iffissa għadd massimu ta' 700 MEP. F'Nizza, il-Kunsill Ewropew ħass li – f'perspettiva ta' tkabbir – l-għadd ta' MEPs għal kull Stat Membru kellu jiġi rivedut. Il-kompożizzjoni l-ġdida tal-Parlament intużat ukoll biex tikkumpensa għat-tibdil fl-ippeżar tal-voti fil-Kunsill. B'hekk, l-għadd massimu ta' MEPs tela' għal 732.

b. Setgħat

Bħall-Kunsill, il-Kummissjoni u l-Istati Membri, il-Parlament ingħata l-possibbiltà li jikkontesta legalment kwalunkwe użu ħażin tas-setgħat, nuqqas ta' kompetenza, ksur ta' obbligi proċedurali essenzjali, ksur tat-Trattat jew tal-istat tad-dritt relatat mal-applikazzjoni tiegħu fl-atti tal-Kunsill, tal-Kummissjoni jew tal-Bank Ċentrali Ewropew.

Wara proposta mill-Kummissjoni, l-Artikolu 191 inbidel f'bażi ġuridika operattiva għall-adozzjoni ta' regolamenti li jirregolaw il-partiti politiċi fil-livell tal-UE u regoli li jirrigwardaw il-finanzjament tagħhom permezz tal-proċedura ta' kodeċiżjoni.

Is-setgħat leġiżlattivi tal-PE żdiedu bl-estensjoni tal-kamp ta' applikazzjoni tal-proċedura ta' kodeċiżjoni u billi l-PE beda jintalab jagħti l-kunsens tiegħu biex ikun

hemm kooperazzjoni msaħħa f'oqsma koperti mill-kodeċiżjoni. Il-Parlament irid jintalab ukoll jagħti l-opinjoni tiegħu meta l-Kunsill jadotta pożizzjoni dwar riskju ta' ksur serju tad-drittijiet fundamentali f'xi Stat Membru.

4. Ir-riforma tas-sistema ġudizzjarja

a. Il-Qorti tal-Ġustizzja tal-Unjoni Ewropea

Il-Qorti tal-Ġustizzja ngħatat is-setgħa li tiltaqa' b'diversi modi: f'awla (bi tliet jew ħames imħallfin), f'Awla Manja (bi ħdax-il imħallef) jew bħala Qorti sħiħa. B'deċiżjoni unanima, il-Kunsill jista' jżid l-għadd ta' Avukati Ġenerali. Il-Qorti tal-Ġustizzja tal-UE żammet il-ġurisdizzjoni fuq kwistjonijiet li jkunu s-suġġett ta' rinviju għal deċiżjoni preliminari iżda, skont l-Istatut tagħha, setgħet tiddelega lill-Qorti tal-Prim'Istanza kwalunkwe kwistjoni li ma tkunx imniżżla fl-Artikolu 225 tat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea.

b. Il-Qorti Ġenerali

Is-setgħat tal-Qorti Ġenerali (li qabel id-dħul fis-seħħ tat-Trattat ta' Lisbona fl-1 ta' Diċembru 2009 kienet magħrufa bħala l-Qorti tal-Prim'Istanza) żdiedu biex jiddaħħlu ċerti kategoriji ta' deċiżjonijiet preliminari, bil-possibbiltà li jiġu stabbiliti tribunali speċjalizzati b'deċiżjoni unanima tal-Kunsill. Dawn id-dispożizzjonijiet operattivi kollha, partikolarment dwar is-setgħat tal-Qorti, minn hemm 'il quddiem ġew stabbiliti fit-Trattat innifsu.

5. Il-proċeduri leġiżlattivi

Għalkemm għadd konsiderevoli ta' politiki u miżuri ġodda (27) issa bdew jirrikjedu votazzjoni b'maġġoranza kwalifikata fil-Kunsill, il-kodeċiżjoni ġiet estiża għal ftit oqsma minuri biss (koperti mill-Artikoli 13, 62, 63, 65, 157, 159 u 191 preċedenti tat-Trattat li jistabbilixxi l-Komunità Ewropea); kwistjonijiet koperti mill-Artikolu 161 preċedenti issa bdew jirrikjedu l-kunsens tal-Parlament.

6. Kooperazzjoni msaħħa

Bħat-Trattat ta' Amsterdam, it-Trattat ta' Nizza fih dispożizzjonijiet ġenerali applikabbli għal kull qasam ta' kooperazzjoni msaħħa u dispożizzjonijiet speċifiċi għall-pilastru kkonċernat. Filwaqt li t-Trattat ta' Amsterdam kien jipprevedi kooperazzjoni msaħħa fil-qafas tal-ewwel u t-tielet pilastru biss, it-Trattat ta' Nizza beda jinkludi t-tliet pilastri kollha.

It-Trattat ta' Nizza ġab miegħu bidliet oħra: minbarra li ma baqgħetx teżisti l-possibbiltà ta' rinviju lill-Kunsill Ewropew, il-kunċett ta' "żmien raġonevoli" ġie ċċarat u l-kunsens tal-Parlament issa sar obbligatorju fl-oqsma kollha fejn il-kooperazzjoni msaħħa kienet relatata ma' kwistjoni koperta mill-proċedura ta' kodeċiżjoni.

7. Il-ħarsien tad-drittijiet fundamentali

Fl-Artikolu 7 tat-Trattat dwar l-Unjoni Ewropea (TUE) żdied paragrafu li jkopri każijiet li fihom ma jkunx sar ksur tad-drittijiet fundamentali iżda jkun hemm "riskju ċar" li jista' jiġri hekk. Il-Kunsill, b'maġġoranza ta' erbgħa minn kull ħames membri u bil-kunsens tal-Parlament, jiddetermina l-eżistenza tar-riskju u jindirizza rakkomandazzjonijiet xierqa lill-Istat Membru kkonċernat. Ġiet proklamata Karta tad-Drittijiet Fundamentali mhux vinkolanti.

D. Ir-rwol tal-Parlament Ewropew

Bħal fil-konferenzi intergovernattivi ta' qabel, il-Parlament kien involut attivament fit-tħejjijiet għall-IGC tal-2000, billi ta l-fehmiet tiegħu dwar l-aġenda tal-konferenza u dwar il-progress u l-objettivi tagħha[1]. Il-Parlament esprima wkoll l-opinjoni tiegħu dwar is-sustanza u l-implikazzjonijiet ġudizzjarji tal-Karta tad-Drittijiet Fundamentali. Il-Parlament insista li l-IGC kellha ssegwi proċess trasparenti li jinvolvi lill-membri tal-Parlament Ewropew u tal-parlamenti nazzjonali, lill-Kummissjoni, kif ukoll l-opinjoni taċ-ċittadini. Ir-riżultat tagħha kellu jkun dokument ta' natura kostituzzjonali.

IL-KONVENZJONI DWAR IL-FUTUR TAL-EWROPA

A. Il-bażi u l-objettivi

B'konformità mad-Dikjarazzjoni Nru 23 annessa mat-Trattat ta' Nizza, il-Kunsill Ewropew ta' Laeken tal-14 ul-15 ta' Diċembru 2001 iddeċieda li jorganizza Konvenzjoni li tlaqqa' flimkien lill-partijiet ikkonċernati ewlenin għal dibattitu dwar il-futur tal-Unjoni Ewropea. L-objettivi kienu li t-tħejjijiet għall-IGC sussegwenti jkunu trasparenti kemm jista' jkun u li jiġu indirizzati l-erba' kwistjonijiet prinċipali dwar l-iżvilupp ulterjuri tal-UE: qsim aħjar tal-kompetenzi; simplifikazzjoni tal-istrumenti ta' azzjoni tal-UE; żieda fid-demokrazija, it-trasparenza u l-effiċjenza; u t-tfassil ta' kostituzzjoni għaċ-ċittadini tal-Ewropa.

B. L-organizzazzjoni

Il-Konvenzjoni kellha President (Valéry Giscard d'Estaing), żewġ Viċi Presidenti (Giuliano Amato u Jean-Luc Dehaene), 15-il rappreżentant tal-Kapijiet ta' Stat jew ta' Gvern tal-Istati Membri, 30 membru parlamentari nazzjonali (tnejn minn kull Stat Membru), 16-il membru tal-Parlament Ewropew u żewġ membri tal-Kummissjoni Ewropea. Il-pajjiżi li kienu applikaw biex jissieħbu fl-Unjoni ħadu sehem fid-dibattitu wkoll u fuq livell indaqs, iżda ma setgħux jimblukkaw kwalunkwe kunsens li seta' jintlaħaq mill-Istati Membri. Għaldaqstant, il-Konvenzjoni kellha total ta' 105 membri.

Minbarra l-President u l-Viċi Presidenti, il-Praesidium kien fih disa' membri tal-Konvenzjoni u rappreżentant magħżul mill-pajjiżi applikanti. Il-Praesidium kellu r-rwol li jagħti impetu lill-Konvenzjoni u jipprovdilha bażi li tista' taħdem fuqha.

C. L-eżitu

Ix-xogħol tal-Konvenzjoni[2] kien jinkludi: "fażi ta' smigħ" li fiha l-Konvenzjoni ppruvat tidentifika l-aspettattivi u l-ħtiġijiet tal-Istati Membri u taċ-ċittadini Ewropej, fażi li fiha ġew studjati l-ideat li tressqu u fażi li matulha tfasslu rakkomandazzjonijiet ibbażati fuq l-essenza tad-dibattitu. Fi tmiem l-2002, il-ħdax-il grupp ta' ħidma ppreżentaw il-konklużjonijiet tagħhom lill-Konvenzjoni. Matul l-ewwel nofs tal-2003, il-Konvenzjoni

[1]Ir-riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew dwar it-Trattat ta' Nizza u l-futur tal-Unjoni Ewropea, 31.5.2001 (ĠU C 47E, 21.2.2002, p. 108).
Ir-riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew dwar it-tħejjija tar-riforma tat-Trattati u l-Konferenza Intergovernattiva li jmiss, 18.11.1999 (ĠU C 189, 7.7.2000, p. 222).
[2]https://www.europarl.europa.eu/comparl/conv/default.htm

fasslet u ddiskutiet test li sar l-abbozz tat-Trattat li jistabbilixxi Kostituzzjoni għall-Ewropa[3].

Il-Parti I tat-Trattat (prinċipji u istituzzjonijiet; 59 artikolu) u l-Parti II (il-Karta tad-Drittijiet Fundamentali; 54 artikolu) ġew ippreżentati fil-Kunsill Ewropew ta' Salonka fl-20 ta' Ġunju 2003. Il-Parti III (politiki; 338 artikolu) u l-Parti IV (dispożizzjonijiet finali; 10 artikoli) ġew ippreżentati lill-Presidenza Taljana fit-18 ta' Lulju 2003. Il-Kunsill Ewropew adotta dan it-test fit-18 ta' Ġunju 2004 b'għadd konsiderevoli ta' emendi, iżda żamm l-istruttura bażika tal-abbozz tal-Konvenzjoni. It-Trattat ġie approvat mill-Parlament Ewropew[4] iżda mbagħad ġie miċħud f'referendum nazzjonali fi Franza (fid-29 ta' Mejju 2005) u fin-Netherlands (fl-1 ta' Ġunju 2005). Wara l-eżitu referendarju negattiv fi Franza u fin-Netherlands, il-proċedura tar-ratifika tat-Trattat li jistabbilixxi Kostituzzjoni għall-Ewropa ma setgħetx tiġi konkluża.

D. Ir-rwol tal-Parlament Ewropew

Il-biċċa l-kbira tal-osservaturi kienu tal-fehma li l-impatt tal-MEPs fix-xogħol tal-Konvenzjoni kien deċiżiv. Bis-saħħa ta' diversi fatturi, bħall-esperjenza tagħhom fin-negozjati f'ambjent internazzjonali u l-fatt li l-Konvenzjoni ltaqgħet fil-bini tal-Parlament, l-MEPs setgħu jħallu impatt qawwi fuq id-dibattiti u l-eżitu tal-Konvenzjoni. Kienu wkoll strumentali fl-iffurmar ta' familji politiċi magħmula minn MEPs u membri parlamentari nazzjonali. B'hekk il-Parlament irnexxielu jilħaq għadd konsiderevoli mill-objettivi inizjali tiegħu, li l-biċċa l-kbira minnhom issa huma minquxa fit-Trattat ta' Lisbona.

Ina Sokolska
05/2019

[3]It-Trattat li jistabbilixxi Kostituzzjoni għall-Ewropa (ĠU C 310, 16.12.2004, p. 1).
[4]Ir-riżoluzzjoni tal-Parlament Ewropew dwar it-Trattat li jistabbilixxi Kostituzzjoni għall-Ewropa (ĠU C 247E, 6.10.2005, p. 88).